

אור אדום

שלושה פרקים מתוך "נמס", רומן בכתובים

■

בזמן האחרון הבגדים מהווים מטרד כבד על גופה, וכשהיא לבדה בבית היא מסתובבת בעירום, מותירה רק צעיף משי. כבר שבועות עומדת צריכה מתמדת בצווארה. תחילה משחה מצמח האלוורה, אחר כך לא התאפקה וגירדה את האזור הנגוע עד לבואן של טיפות דם, ולבסוף החליטה לכרוך צעיף שיגן עליה מפני עצמה. רופא עור שהתייעצה עמו הביע תמיהה לתחושותיה, ופטרה בלא כלום. איך היא תסביר את הבעיות המפעפעות מתחת לעורה? היא יודעת שהן עומדות לנבט. אולי זו אינפקציה, זואונוזה, פטריה אקזוטית. כל מה שהיא רוצה זה לבלוע סברס עם קוצים שיעמוד בגרונה.

בעירומה זה, היא מתכווצת ומתרחבת בחלל הבית. בכיוון, גופה מתכנס ופורע בה חשק לפרק את כל הנקרה בדרכה: להשחית נורות, לטנף מסדרונות, לסדוק חרסינות, לעוות צורתן של קוביות קרח שבמקפיא, ולהקדיר את ענני הנוצה במובייל שמעל למיטות הילדים. בהתרחבות, לעומת זאת, חשקי גוף מחבלים בה להיכנס שוב ושוב לאמבטיה ולהתמסר לפולסים של מים המאיצים ונפסדים בתדירות קבועה. נעלמת ושבה, קרבה ומתרחקת – פועמת בחלל. לפעמים, חמדנית שכמותה, כשהיא מבקשת להתמכר רק לאחד מהשניים – קיום או חידלון, היא מיד מתנפצת בדופנות האמבטיה.

כשהיא נאלצת להתלבש לקראת ילדיה היא נבוכה לחשוב על אישיות הבוקר שלה מוטרפת באמבט יצרים. היא מתקשה לנשום ולרגע מתפתה להסיר את הצעיף, אך הפחד מתאוות הגירוד המקננת בה גובר. כשיונתן חוזר מהעבודה הוא מכריח אותה להתייחס לנושאים בוערים כמו מתי להכין את הילדים לפרידה, ואיך לבצע את חלוקת הרכוש. מאז שחזרו מסן פרנסיסקו היא מרגישה כמו מיתר שפקע בה. בכל פעם שהוא מביט בה בתיעוב למראה הצעיף שהביאה

הבודהי מיגר מתוכו את השדים כולם. היא בפירוש יכולה להיכלא בנבכי עצמה ולסוב לנצח בלולאות-עלילות:

דפני - עצים מתפצחים בקמין, סוסי-סחרחרה, מטח ממתקים מפיניאטה, ואילו היא - מלפפונים כבושים בצנצנת, בריכת שחיה מרוקנת. היא מתנערת וסוגרת באיקס אדום קטן בקצה השמאלי.

סירנת אמבולנס שצפה בצלילים עולים ורמים שהטיחו את מחשבותיה להתנגש אלו באלו ברעש גדול והיא כבר לא רואה את "כמה חבל שאת לא פה" המפציר של דפני אלא את התהום המשגשגת ברווחי המילים, ואת סימני הפיסוק הלעגניים – סימן שאלה כופר בגב מגובנן, וסימן קריאה סונט בה, אפילו הסמיילי נחשף בצביעותו הבנאלית. והנה, גם הכורסה המדומיינת הולכת ונפרמת מול עיניה – תפר אחר תפר הם ניתקים באכזריות, והריפוד פורץ לכל עבר בפירווי ספוג צהובים המסתחררים בחלל הסלון כמחול דבורים מאיים, והפנקייק מעלה עשן וחורך את הוילונות, והפירות נמקים, וסירופ המייפל מתכהה ומצטמג כדם ששכב במעבדה זמן רב מדי.

היא מהדקת את צעיפה ויורדת מהכיכר לכיוון רחוב פרישמן. אולי היא תמצא את ליסה והקוף שלה בחוף הים, היא מתעודדת. ליסה תדע, ליסה חייבת לדעת, היא מקווה.

••

צלליות הנדנדות נלכדו באישוניה כענבלי פעמונים: סוושש מתרחקים, ססלאק קרבים. פרצי צחוקם מוטלים לעברה כמו פרסות-סוסים ליתד, כשהם מצליחים לקלוע והיא צוחקת עמם, הם מרקיעים בשאגות שמחה. לבה נצבט למראה מאמציהם לשעשע אותה, היא אינה יודעת איך להסיר מהם את רגש האחריות למצב רוחה. היא נזכרת שכילדה גם היא לא סבלה את המראה העגמומי של הוריה כשהתיישבו לאכול בדומייה נטולי כל חיות ועניין. אפילו קולות בליסה ובליעה לא נשמעו מהשולחן הארוך הזה, מה שגרר אותה לדבר בקול רם מהרגיל ולאכול בתנועות מופרזות.

המחשבה שתכאיב להם מרפה את ידיה, בעקבותיהן גם צעדי הנדנדות פוסקות מריצתן במקום. הילדים נחלצים מסד הנדנדה ורצים שיכורי טלטלה לעבר המגלשות. שרון מתיישבת בספסל ומביטה בהם.

הם יצטרכו לעמוד בזה, היא חושבת בקשיחות, אם תתרכך היא עלולה ליפול היכן שנפלו כל אלו שלא העזו לתבוע לעצמם. גדודי גברים ונשים בכל הדורות אחוזים אלה באלו בקבר אחים עולמי – קברם של אלו שהעדיפו לראות את העולם דרך עיני האחר. למען ילדים, למען פרנסה, למען הורים – היא מונה ברפיסות.

לפעמים אפשר להעביר חיים שלמים בלי לדעת איזה כוח הרסני קיים בך. את רואה בעצמך אדם שתורם לסביבה, שאפשר לסמוך עליו. פעם חברה העירה אותה בשתיים בלילה כי היה לה משעמם והיא קמה סחוטת מעייפות ונסעה עד אליה רק בשביל לפטפט, ופעם עודדה את יונתן לנסוע עם חברים לטיול בירדן אפילו שהייתה חולה עם שני פעוטות, ויצאה מגדרה כדי להכין מדבר קטן עם עץ דקל לגן הילדים, ועשתה אינספור פעולות שמעידות שיש לה לב טוב והתנהגות הוגנת, ושום דבר מכין אותך לזה שיתכן ויבוא היום וכל מה שחשבת לעצמך יקרוס בבת אחת, ושהלב יתבע את קיומו המלא והמתעורר – חיים ללא תשוקה אינם חיים שראוי לחיותם, יפעפע בה הצו החדש.

ולצו הזה ממדים קטסטרופליים ואת מתנגשת בו חזיתית כי אין לך ברירה, כי בעירה עצומה מהפכת ומלבנת את כל האיברים הפנימיים והעצמות הקשיחות סוגרות על הלב הפועם שלך ומקמטות ולוחצות כדי לסחוט ממנו אנחה. אבל לאן היא יכולה לצאת, האנחה? בצר לך את הולכת להתנפץ על הסלעים בים מתוך המחשבה שהם יוכלו לסורגי-עצמותייך, שהם יקלטו את האנחה ויספיגו עצמם בה. אך הם כל כך רכים לעומתך.

כבולה לסלעים הסחופים תחכי לעופות המים – האנפות, האלבטרוסים והשלדגים – שיבואו וינקרו את העיניים, את הגרון, את החזה - ויאפשרו לאנחה הכלואה לפרוץ מתוכך ולבקוע את אישיותך לרסיסים. או אז צידם השני של החיים ייחשף והנגטיב יתבע: "עכשיו תורי!".

הפחד הכי עצום הוא שאת לא חושבת להילחם - שאת נכנעת יותר מהר מכלבה מיוחמת שמשתטחת על גבה ומכשכשת בזנבה, יותר מהר מכניעתו של איש המזוגנים כשהוא אומר: "גברת, אי אפשר לתקן זה מזגן של עשר שנה", יותר מהר מילד שאיימו עליו: "אם תספר נפוצץ ת'אימאשך במכות!".

ואת שואלת את עצמך, האם מנגנון הכניעה הזה היה קיים כך תמיד או שהוא צמח והתהווה ברגע אחד? כי אם הוא היה קיים אז איך הוא לא פעל כשאמרו לך "קחי אפידורל" ובמקום להיכנע השבת: "אני רוצה להיות מחוברת לזה, אני לא מפחדת מכאב", והרי פחדת כל כך. ואיך לא התייאשת כשהילדה לא ישנה לילות (הרי זה מטורף שלוקחים לך את השינה), ואיך לא ברחת מהקניון שטופת זיעה קרה אלא שאלת בקור רוח את הילדים אם הם רוצים מילקשייק? היא הרי לא עשתה דבר מכל זה, אז איך לעזאזל זה קרה? אם יש משהו שהיא יכולה לומר הוא שכל אחד צריך להיזהר. היא אפילו אינה יכולה לומר שהייתה צריכה למצוא את דרך האמצע. אמצע - כבר לא קיים לגביה.

"אימא, תראי אותי", מתפאר דן בצעקה מקצה המגלשה. הוא עומד על רגל אחת ומקשית גופו. היא שולחת חיוך תומך אך לא מעודד. בזמן האחרון היא שמה לב שהוא נוטה לסכן עצמו יתר על המידה ומרבה במשחקי מלחמה. תמר ממריצה אותו במחייאת כפיים. תחושת אי נעימות עולה בה מול המחזה הזה. הנה שני סטריאוטיפים צמחו תחת ידה: הילד בהפגנת אומץ אווילית והילדה בתפקיד המעודדת. האם יתכן שבאופן לא מודע היא מחזקת את ההתנהגות הזו? היא מבחינה כמה חשוב לתמר לקבל מחמאות מהסביבה על יופייה ומשתדלת להיות על תקן הילדה החמודה עם החיוך הדביק שנמרח לה כל אימת שמישהו מביט בה. שרון מתביישת קצת בתחושות הקשות שעולות בה והיא מנסה לחייך אליה בחזרה אך לא תמיד בהצלחה. לא מזמן היא ביקשה מיונתן שלא יעודד את ההתנהגות הזו שלה כדי שלא תצמח להיות הנערה הזו שרק מרצה את הסביבה ומעודדת את האגו הפריך של הבנים. יונתן הביט בה בהשתוממות ואמר שפעם ראשונה הוא שומע כזה דבר שהורה לא רוצה שהילד שלו יתחבב על הבריות. "מה את רוצה ממנה? שלא תהיה מתוקה? אבל היא כזו, היא מתוקה נורא".

היא מחייכת למראם, נדחסים ראש בראש מחור המגלשה כמו צמד כדורים בסל. זה מזכיר לה את הפעם ההיא, כשהלכו מחופשים למסיבת פורים אצל חברים. תמר, בגיל שנתיים מחופשת לתרמיל אפונים ויושבת על כתפי אביה. דן בן כחצי שנה, בתוך שק שינה כתום כשלראשו ציצית ירוקה – מחופש לגזר. הם התהלכו כמו היו חקלאיים שהתגלו על ידי עיתון מקומי ובגאווה הם מציגים מפרי עמלם: גזר ואפונה עצומי ממדים. ברחוב, אנשים צחקו והצביעו: "גזר גמדי".

יונתן ניקד את לחייה בעפרון איפור שחור ואמר לה שהיא נראית כמו תות שדה. היא בתמורה חרצה בו קווים קטנטנים (מחניקה פרצי צחוק שהגבירו את מבוכתו), ואמרה: "ואתה שזיף". הוא חיפש מראת רכב כדי להתכופף (הבת צהלה בהתרגשות כמו הייתה על סוס רודיאו והיא נאחזת בכל כוחה לא ליפול). על פניו קווים עקמומיים. "שזיף מיובש", צחק. ואחר כך אמר: "ככה אני אראה בגיל 70 – תתחילי להתרגל". שניהם דמינו לרגע איך זה להיות שני זקנים שעברו כל כך הרבה שנים יחד, והנה הם מטיילים, אולי השמש מסנוורת אותם והם מצלים מעל עיניהם ביד רועדת וקמוטה, מביטים בערגה בנעורים הבוקעים מכל עבר. אבל באותו היום הם היו טנא ביכורים רענן.

כשהגיעו למסיבה כולם צחקו ושיבחו את היצירתיות. יונתן אמר בגאווה שהיא זו שהכינה את התלבושות, והוסיף: "וחכו שתטעמו מהעוגה שהכינה לכם". בהמשך, כשעוגת מרנג השוקולד שלה קצרה שבחים, ומישהי הזהירה לבל תבזבזו כישרונות אלו, היא הייתה מאושרת לשמוע את יונתן מכריז: "המשפחה נהנית מהכישרונות האלו".

"אולי אני צריכה לעשות משהו עם זה", תלתה בו עיניים מהוססות, אחר כך בביתם.

"את לא יכולה להרשות לעצמך עם שני תינוקות להתחיל עסק. תהיי ריאלית", פסק.

"אולי כשיגדלו קצת", ניסתה שוב.

"את יודעת שלעשות עוגיות טעימות זה הדבר הכי קל, כל הלוגיסטיקה, השיווק והכספים – זה הביג דיל".

היא ידעה שהוא צודק. אבל גם אם קוצצו כנפיה שטרם הנצו, וגם אם הורדה לדרגת "עושת עוגיות", הרי שיונתן כלל: "עושה", ו"טעימות". והיא הסתפקה בזאת באותה השעה.

כעת ילדיה בארגז חול, הצטרפו לילד ששיחק שם. היא הגביהה את עיניה כדי לפגוש באישה שחייכה לעברה ובמנוח ראש קל ציינה את הקשר ביניהן. שרון הנידה ראשה בחזרה. אם הילדים יסתדרו ביניהם הן אולי ינדרו לספסל משותף כדי לשוחח על הילדים, אם הילדים יריבו הן ימהרו לשדה החול במתק שפתיים שמסביר בקולניות חינוכית מדוע אסור לריב וכמה שזה לא יפה לחטוף מהילד החמוד את המשחק שלו. אבל אם אחת מהן לא תשתף פעולה בריטואל האוטומטי ותצדד רק בילד שלה או תתעלם לחלוטין מהסיטואציה, הרי שתוך רגע הילד החמוד הוא סתם אומלל שיש לו אימא כלבה כזו.

הטלפון שכב בידיה כיונת דואר מותשת שזה עתה סיימה את שליחותה. הן קבעו להיפגש.

***

חולצות סטן ומכנסי לייקרה התנופפו מפתחי החנויות לאורכו של רחוב אלנבי. ססגוניות הצבעים הסוותה את ניכור הבדים הסינתטיים לאקלים הים תיכוני, בדיוק כמו שהפיח הסווה את מקורם האירופי של הבניינים וכפה עליהם ענוותנות מקומית. צלילי מוזיקה מיוון, אמריקה, תורכיה ומצרים, התערבבו כשלל מטבעות במזרקת משאלות. שרון עמדה בסמוך לתא-מזל מוכב בצבעי כחול-כתום, הד מודרני לדוכני הקרניבלים הנודדים בערים ומעודדים את התושבים לצאת מהחולין אל הבידור המיסטי.

מהחלון הציצו ראש אדם, מאוורר קטן וסליל ריח קפה שחור עם הל.

הראש לוגם מכוס זכוכית קטנה מלאה בטביעות אצבע, ומברר אם היא מעוניינת במזל.

היא לא הספיקה לסמן בראשה לשלילה כשמישהו נדחף לאשנב וביקש לרכוש כרטיס. היא נזכרה שכילדה דימתה את הביתנים הללו (שקוראים להם בודקה או בוטקה) כמעליות סודיות שבלחיצת כפתור יורידו אותך אל עיר תת קרקעית. עכשיו היא יותר חושבת עליהן כעל פטריות עירוניות הנובטות בצל בניינים.

כבר כמה חודשים עברו מאז שהם חזרו לתל אביב ואת רוב זמנה היא מכלה בין שיטוט חסר תכלית ברחובות העיר לבין מפגשים עם חברים, להם היא מספרת על שהותם ב"סן-פראן", ולפעמים "פריסקו", ושומעת משפטים כמו: "אין כמו לתפוס פרופורציות בחו"ל", וגם: "כמה מכווער וקשה פה לעומת שם, אה?".

שרון עזבה את המקום עם להקת אנשים שסחפה אותה בזרם ההולכים. פרטים מתוך האשד האנושי הפגינו רוח עצמאית כשניתזו ממנו בחדות וחצו את הכביש. בחנויות נחלת בנימין גלילי בד ניצבו כעמודי יוון בפתחים. יהיה זה מחזה נהדר, חשבה, לו יפלו העמודים ויגללו את בדיהם לאורך הרחוב, ישרו בצועדים חגיגות השמורה על פי רוב למנהיגי עולם ולכוכבי המסכים.

תל אביב נדבקה לה לבגדים. בפעם הראשונה שהיא הגיעה לעיר זה היה בכיתה ט', כשהיא וכמה חברים החליטו לבדוק את השמועות בדבר העיר הגדולה. יותר מהכל היא זוכרת את התחושה המוזרה שפקדה את גופה, ושמאחר יותר הבינה שקוראים לה – לחות. היא חשה כצועדת בתוך מקווי מים, בגדיה ספוגים וצחנת זיעה מכל עבר. זה בגלל הקרבה לים, כך אמרו. הרעיון שמקום מחלץ ממך נוזלי גוף היה שערורייתי עבורה. במקום שבו היא גדלה, מזג האוויר המדברי היה שליט גא מדי בשביל לסחוט מאנשיו אגלי מים חמוצים, הוא אידה אותם מהגופים באופן הרבה יותר מכווד. גם הרעש והבלגן התל אביבי היו בלתי נסבלים עבורה. היא פחדה ללכת לאיבוד בהמולה הסואנת של התחנה המרכזית עם שלל האורות, צלילי המוזיקה בדוכנים, פיח אגוזי האוטובוסים, כמויות אנשים ממהרים, ושלטי עירום מנצנצים שלא יכלה להסיר את עיניה מהם. תל אביב אפלה, מיוזעת, מיוסרת, קולנית, לחשנית, סטייתית. ולמרות ששמחה לחזור לעיירת המדבר שלה, היא לא יכלה שלא להרהר מחדש על סביבתה. היא הסתובבה בעיניים חדשות ובחנה את עולמה, ואפילו פעם אחת שאלה את המחנכת, מדוע בעצם בנו את הדירות צפופות ולגובה. כשבכיתה השתררה

שתיקה מופתעת הוסיפה: "זה מדבר, לא חסר פה שטח, יכולנו לחיות בבתים פרטיים". כאן כבר צחקו התלמידים שהובכו מעצם הרעיון שישכנו אותם בדירות פאר. היטב היא זוכרת את תשובתה הנחרצת של המורה שלא זיכתה אותה אף במבט. השאלה כמו חרגה מהתחום המקובל, זה כמו שנמלה תשאל מדוע היא נמלה. למעשה, זו כנראה הייתה המחשבה העצמאית הראשונה שלה שניסתה לקרוא תגר על האופן שבו העולם שלה מתנהל. אולי זו תל אביב שהדביקה בה איזה חיידק, שרגע אחרי תום לימודיה ידעה שלשם פניה מועדות, ואולי זה נבע מגיל ההתבגרות שהאיץ בנערים לערער על מוסכמות. בכל מקרה היא שתקה כשהמורה הכריזה: "משום שאנחנו מודרנים!".

עם המשפט הזה נכנסה שרון לביתה. היא הניחה בחדר האמבטיה מעמד לסבון מקרמיקה בצבע טורקיז שרכשה בשוק והתבוננה בו בשביעות רצון. בעבר יונתן והיא הקדישו ימים רבים בחיפוש אחר פריט ריהוט שיהלום את ביתם, היום, רכישה מרוכזת רק כדי למלא את החלל.

ההד בבתים של "איקאה" הנו מדויק ואין להסתתר מאכזריותו, ציינה לעצמה. פעם הייתה יכולה לשתף אותו בהגיג הזה. מן הסתם היה מחייך ומסכים עמה. היכן הם הימים שכל אחד מהם השלים את קו מחשבתו של האחר כשורות רעפים סדורות ומהודקות? כיום, גג רעפים לקוי מזמין את הגשם לדלוף פנימה ולהשחית את השטיחים.

צלילו העולץ של המצנע נשמע מהמטבח כשהיא יצאה למרפסת לעשן סיגריה. היא ניסתה לגייס זיכרונות נעימים מתחילת חייהם, אך יותר מהכל היא חשה כגנבת רגשות, כזו שלוקחת חומרים מרומנים משומשים ומדביקה אותם ברשלנות על שני גיבורים שכבר מזמן הפסיקו להרגיש כאלו. היא התבוננה ביונתן כשנכנס לסלון והתיישב בגבו אליה, רוכן אל צלחת. לפתע עלתה בה שטנה דווקא לסלון עצמו. איזה מן דבר הוא זה "סלון"? הוא הרי אינו כסלונים והטרקלינים שבסיפורים, שם היו מתרכזים אנשי אצולה, ממון ורוח לחילופי שנינויות ולרקיחת תככים ובחינת מאהבים פוטנציאליים, זהו חלל קטן, דחוס, אוטומטי, שאמור לרכז עבורך את חיי המשפחה ולספק לך בידור מול מקלט הטלוויזיה, והוא מתקיים שרירותית בכל עת בלי קשר לנוכחות בעליו או

לצרכיו, בניגוד ליפן המסורתית, שם החלל זו ומשתנה עם יושבי הבית – פעם הוא פינת ישיבה, פעם חלל לאכילה, ופעם מקום לשינה.

בילדותה היא פגשה רק פעם אחת ויחידה משפחה שבסלונה לא היו משובצים: "1,2,3" – כפי שנקרא אז סט הישיבה המוסכם (על פי רוב בצבע בז), אלא היו בו שני מרבצים מרוקאיים צבעוניים ושתי כריות ענק על הרצפה. זה הפתיע אותה, במיוחד משום שלא הייתה שם טלויזיה. "מבחירה", נהגו לומר בגאווה. האם גם היא יכולה להכריז כך? היא כיבתה את הסיגריה ואילצה עצמה לבוא ולהתיישב לצדו על ספת "לאב-סיט" קטנה. הוא הניח ראשו לאחור במעין אפיסת כוחות, ותנועה זו לבדה גרמה לה לחשוב שאולי עוד לא מאוחר מדי עבורם. אולי עוד אפשר לתקן, היא מבקשת להתעודד, ובלילה, על יצועה היא מתפללת שחלומות לא יטרפו את לבה במערבולת, וישקיעו אותו זוהמה, במקומות לחים ונאלחים.